

Trends en thema's: argumentatie en onderbouwing

Gemeenteraadsverkiezingen 2022: profiteer van de nieuwe sociale wind die er sinds kort waait

De magere miljoenennota geeft het sociaal domein weinig extra steun en armslag. Gemeenten staan er vooralsnog alleen voor. Het Rijk zorgt nauwelijks voor het flankerende rijksbeleid dat gemeenten nodig hebben om alle oude en vooral ook nieuwe uitdagingen op te pakken. Des te belangrijker is het dus voor sociaalwerkorganisaties om als kenner van wijken en buurten met visie en daadkracht de verkiezingen in te gaan.

Sowieso worden de komende gemeenteraadsverkiezingen een belangrijk ijkpunt. Want wat gaan politieke partijen daadwerkelijk doen om lokaal invulling te geven aan het gewenste nieuwe leiderschap, aan het herstel van vertrouwen in de overheid en aan de terugkeer van de menselijke maat?

Dat nieuwe leiderschap zullen gemeenten vooral zélf moeten vormgeven. Maar voor vertrouwensherstel en voor de menselijke maatvoering kunnen ze het best aankloppen bij het sociaal werk. U weet wel waarom.

Dat wil niet zeggen dat álle lokale politici dat al inzien. Daarvoor zult u nog het nodige lobbywerk moeten verrichten. Op deze pagina en het daaraan gelinkte overzichtsartikel geven we u hiervoor essentiële munitie. We beschrijven beknopt de belangrijkste trends in het sociaal domein én wat sociaal werk op dat punt te bieden heeft.

Dat zijn:

- De noodzaak van een grootscheepse meerjarige wijkenaanpak wordt breed onderschreven (en sociaal werkers moeten daarin een belangrijke rol krijgen)
- Opgroeien: de kansengelijkheid krijgt steeds meer aandacht (en meer samenwerking tussen onderwijs en kinder-/jongerenwerk is daartegen een beproefd recept)
- De omslag van zorg naar preventie krijgt geleidelijk vorm (maar daar mag best een tandje bij)
- Steeds meer instanties werken aan bestaanszekerheid en een leven zonder schulden (met sociaal raadlieden als vooruitgeschoven posten)
- De komende jaren krijgen gemeenten er een stroom aan nieuwe taken bij: de wet Inburgering, de energieopgave, vergrijzing, groeiende woningnood en nog veel meer (gebruik de bestaande sociale infrastructuur om die vloedgolf op te vangen; die moet dan wel worden versterkt).

Bij belangrijke thema's als sterke wijken, armoede en bestaanszekerheid en onderzoek naar wat effect sorteert, werkt Sociaal Werk Nederland steeds meer en met steeds meer resultaat samen met overkoepelende gemeentelijke organisaties als VNG, Divosa, Aedes en NDSO. Voor lokale sociaalwerkorganisaties geldt daarom: bij het benaderen van gemeenten gaat het niet alleen om het beïnvloeden van de lokale politiek, maar vooral ook om het verstevigen van je relatie met de juiste ambtenaren.

En last but not least: zijn er genoeg sociaal werkers om deze stijgende vraag naar sociaal werk op te vangen?

De sociale kloof groeit weer

Maar allereerst een trend die op alle andere trends van invloed is. Want ergens in de voorbije maanden is er een wonder gebeurd: dat de sociale kloof groeit is ineens geen punt van discussie meer. Onderzoekers van gerenommeerde instituten concluderen eensgezind dat het anno 2021 nog steeds veel uitmaakt waar je wieg heeft gestaan. Als je bent geboren in een achterstandswijk (een wijk met een lage SES) heb je aantoonbaar minder ontplooiingskansen. En als je er je hele leven blijft wonen loop je meer risico in de schulden te raken, psychische en lichamelijke klachten te ontwikkelen en ga je gemiddeld zeven jaar eerder dood. Sociaal werkers weten dat natuurlijk, maar dat vriend en vijand inziet dat er iets aan moet gebeuren is dat wél. Want uiteindelijk wordt ook breed onderkend dat sociaal werkers een belangrijke rol hebben in het verkleinen van die kloof. Daarvan kunnen en moeten sociaalwerkorganisaties gebruikmaken.

- *Kim Putters (directeur SCP): [‘We hebben een nieuw sociaal contract nodig’](#)*
- *Woningbouwkoepel Aedes: [‘Achterstandswijken in Nederland? Die zijn dichterbij dan ooit’](#)*
- *Raad voor de Volksgezondheid: [‘Gezondheidskansen zijn in Nederland ongelijk verdeeld.’](#)*

Wat bovendien helpt is dat gemeenten ook inzien dat er nú wat moet gebeuren. Sterker nog: “In de propositie 'De winst van het sociaal domein' vragen de gemeenten aandacht van het rijk voor drie opgaven: het herstellen van bestaanszekerheid, het vergroten van kansgelijkheid en het makkelijker maken van gezond leven. Het zijn grote opgaven die sterk met elkaar samenhangen en daarom een langjarige en niet vrijblijvende samenwerking van de overheid en alle maatschappelijke partners in en rond het sociaal domein vragen.”

Echt, het staat er, zwart op wit, [hier](#). Met dank aan de VNG en Divosa. Met Divosa werken wij aan een landelijke bestuurlijke agenda die de uitwerking van bovenstaande propositie tot een gezamenlijke verantwoordelijkheid maakt. Dat moet aankomende raadsleden toch aanspreken?

Maar dan wel met deze kanttekening: langdurige afspraken vragen ook om langdurige contracten tussen gemeenten en (sociaalwerk)organisaties! Volg het voorbeeld van Rotterdam en het NPRZ. En gemeenten: ga het niet zelf doen...

- *Eric van der Burg: [Maak van jongerenwerkers geen ambtenaren of jeugdzorgmedewerkers](#)*
- *NPRZ: [Hoe ‘s lands grootste achterstandswijk erbovenop komt, en wat sociaal werk elders daaraan heeft](#)*
- *[Onderzoek wijst uit: sociaal werk rendeert met een factor 1,6](#)*

Dringend gewent: een grootscheepse meerjarige wijkenaanpak

Zeker in crisistijden krijgen de zwakste wijken de hardste klappen. Dat bleek tijdens corona eens te meer, en werd ook een wake-up-call voor onder anderen de burgemeesters van vijftien grote steden. Zij stuurden het kabinet een vlammend manifest: er is 1,25 miljard nodig voor een actieplan voor betere buurten. ‘En daarbij moeten sociaal werkers een grote vinger in de pap krijgen,’ stelde Arnhems burgemeester, Ahmed Marcouch onomwonden. ‘Zij kennen die wijken en spreken de taal van de straat.’

- *[Burgemeesters: coronacrisis treft kwetsbare wijken hard, 1,25 miljard euro nodig voor actieplan](#)*
- *Ahmed Marcouch: [‘Sociaal werkers moeten een grote vinger in de pap krijgen bij wijkenaanpak’](#)*
- *Eric van der Burg: [Van snoeireflex naar groeimodel](#)*
- *[Sociaal Werk Nederland schreef mee aan de ActieAgenda Wonen](#)*

Opgroeien: doe wat aan de toenemende kansenongelijkheid van de jeugd

Geen wonder dus dat ook de jeugd in kwetsbare wijken harder werd geraakt door de lockdown dan hun leeftijdsgenoten in de betere buurten. Geen eigen plek, geen eigen computer, maar wel de verleidingen van snel geld op de hoek van de straat.

Hét antwoord daarop is intensivering van de structurele samenwerking tussen onderwijs en sociaal werk. In en om de school, en in de buurt. Let wel: dan moeten er (veel) meer kinder- en jongerenwerkers komen! Dus aankomende raadsleden en wethouders: knoop dat in je oren.

- [Kinderwerk: cruciale schakel tussen school en thuis](#)
- [SER, pak door met een sterke pedagogisch buurt én verbinding met school en kinderopvang!](#)
- Infographic: [Wat is jongerenwerk?](#)
- [Jongerenwerkers hebben het drukker dan ooit](#)
- Nieuwsuur: [aantal jongerenwerkers liefst vertienvoudigen - Kamervragen aan Grapperhaus](#)
- Verwey-Jonker Instituut en Youth Spot (HvA): [Gemeenten laten kans op gelukkigere jongeren en minder jeugdzorg liggen](#)
- Onderzoek Youth Spot: [Dankzij jongerenwerk kunnen jeugdzorgtrajecten korter zijn](#)
- ExPex: [10 punten voor de gemeenteraadsverkiezingen die belangrijk zijn voor jongeren uit de jeugdzorg](#)

Maak meer vaart met de omslag van zorg naar preventie

Corona is cru genoeg ook een katalysator voor de omslag van zorg naar voorzorg. Lex Staal: 'De zorg moet honderdduizenden achterstallige behandelingen uitvoeren. De stijgende vraag naar zorg beteugelen is dus urgenter dan ooit. Sociaal werk kan aan de voorkant voorkomen dat beginnende psychosociale probleem uitgroeien tot (zware) zorgvragen. Het begrip "positieve gezondheid" kan helpen om post-corona dat gesprek te verdiepen, zodat we de huidige gemeenschappelijke urgentie vasthouden'

Dat geldt gezien de wachtlijsten voor de verschuiving van jeugdzorg naar jeugdhulpverlening en liever nog sterk kinder- en jongerenwerk. Maar bijvoorbeeld ook voor de verschuiving van medisch handelen naar sociaal werk, zoals dat gebeurt in Welzijn op Recept. Gemeenten moeten die verschuiving ondersteunen, onder meer door samen lokaal te werken met sociaal werk en zorgverzekeraars.

- [SiRM-rapport: Substitutie van zorg naar het sociaal domein vermindert zorguitgaven](#)
- Lex Staal: ['Positieve gezondheid is de gemeenschappelijke taal van zorg en sociaal werk'](#)
- Zilveren Kruisvoorzitter Georgette Fijneman: ['Gezondheid is meer dan niet-ziek zijn.'](#)
- [Hier helpt geen pilletje of scan: hoe sociaal werk en huisartsen de krachten bundelen!](#)
- Initiatiefgroep Preventieakkoord: [Preventie: van nazorg naar voorzorg](#)

Preventie begint bij bestaanszekerheid en een leven zonder schulden

Sinds de documentairereeks Schuldig weet heel Nederland hoe ontwrichtende langdurige geldstress is. Sociaal werkers en zeker sociaal raadsleden dragen veel bij aan het voorkomen ervan. Sociaal Werk Nederland werkt landelijk samen met relevante organisaties om laagdrempelige rechtsbijstand lokaal beschikbaar te maken voor alle burgers. Bijvoorbeeld in de bibliotheek. Toch zijn nog niet overal in Nederland sociaal raadsleden actief. Roep gemeenteraadsleden op om daar verandering in te brengen. Sociaal raadsleden zijn een uiterst effectief onderdeel van een sterke sociale basis. Anders gezegd: goed dat het kabinet extra geld uittrekt voor de sociale advocaten, maar versterk ook de preventie in de buurt: zorg dat er genoeg geld komt voor de 200 gemeenten waar sociaal raadsleden nog ontbreken.

- [Waarom sociaal werkers cruciaal zijn in lokale netwerken voor schuldproblematiek](#)
- [Sociaal raadslieden spreken? Ga naar de bibliotheek!](#)
- Raad voor Volksgezondheid & Samenleving: [Veertien gezichten van een onzeker bestaan](#)

Gemeenten krijgen veel nieuwe taken: een sterke sociale basis helpt om die uit te voeren.

De komende jaren spoelt er een vloedgolf aan nieuwe taken over gemeenten heen: de nieuwe wet Inburgering, de energieopgave, vergrijzing, dreigende verloedering van wijken en nog veel meer. De bestaande sociale basis fungeert als een dijken- en waterwegenstelsel om die vloedgolf in goede banen te leiden.

Voor vrijwel al die taken zullen meer professionals én meer vrijwilligers nodig zijn. Sociaal werk is van oudsher sterk in het werven, trainen en coördineren van vrijwilligers. Ook op dat punt zijn sociaalwerkorganisaties de ideale partner voor gemeenten. En dat weten gemeenten ook best, maar je kunt het ze niet vaak genoeg vertellen.

- [Webinar energietransitie: 'Dit is een kans voor sociaal werk'](#)
- [Inburgering naar gemeenten? Dan ook meer geld naar de begeleiding van vluchtelingen](#)
- [NOV presenteert lobbypakket voor de gemeenteraadsverkiezingen](#)